

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**M. Tvl. Ciceronis Epistolae Ad Familiares Ex Recensione
Joannis Georgii Graevii**

Cicero, Marcus Tullius

Lemgoviae, MDCCLXX.

VD18 13537830

M. Tullii Ciceronis Epistolarum. Liber Septimus, Ad M. Marium Et Ceteros.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18649

utare: quos conjunctos summa benivolentia, plurimis-
que officiis amilisti, eorum desiderium, si non æquo
animo, at forti feras. Ego, quid possim, nescio: vel
potius me parum posse sentio: illud tamen tibi polli-
ceor, me, quæcumque saluti dignitatique tuæ conducere
arbitror, tanto studio esse facturum, quanto semper
tu & studio & officio in meis rebus fuisti. Hanc me-
am voluntatem ad matrem tuam, optimam fæminam,
tuique amantissimam, detuli. Si quid ad me scripse-
ris, ita faciam, ut te velle intellexero. Sin autem
tu minus scripseris: ego tamen omnia, quæ tibi uti-
lia esse arbitror, summo studio diligenterque cura-
bo. Vale.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM

LIBER SEPTIMUS,

AD

M. MARIUM ET CETEROS.

I. M. CICERO S. D. M. MARIO.

SI te dolor aliquis corporis, aut infirmitas valitudinis
tuæ tenuit, quo minus ad ludos venires: fortunæ
magis tribuo, quam sapientiæ tuæ. Sin hæc, quæ
ceteri mirantur, contemnenda duxisti, &, cum per
valitudinem posses, venire tamen noluisti: utrumque
lætor, & sine dolore corporis te fuisse, & animo valuif-
se, cum ea, quæ sine causa mirantur alii, neglexeris:
modo, ut tibi constiterit fructus otii tui; quo quidem
tibi

tibi perfrui mirifice licuit, cum esses in ista amœnitate pœne solus relictus. Neque tamen dubito, quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi Stabianum perforasti, & patefecisti Sejanum, per eos dies matutina tempora lectiunculis consumseris: cum illi interea, qui te istic reliquerunt, spectarent communes mimos semisomni. Reliquas vero partes diei tu consumebas his delectationibus, quas tibi ipse ad arbitrium tuum compararas: nobis autem erant ea perpetienda, quæ scilicet Sp. Mæcius probavisset. Omnino, si quæris, ludî apparatusissimi: sed non tui stomachi, conjecturam enim facio de meo. Nam primum honoris causa in scenam redierant ii, quos ego honoris causa de scena decessisse arbitrabar. Deliciæ vero tuæ, noster Æsopus, ejusmodi fuit, ut ei desinere per omnes homines liceret. is jurare cum cœpisset, vox eum defecit in illo loco, SI SCIENS FALLO. Quid tibi ego alia narrem? nosti enim reliquos ludos, qui ne quidem leporis habuerunt, quos solent mediocres ludi. Apparatus enim spectatio tollebat omnem hilaritatem: quo quidem apparatu non dubito, quin animo æquissimo carueris. Quid enim delectationis habent sexcenti muli in Clytæmnestra? aut in equo Trojano cetrarum tria millia? aut armatura varia peditatus, & equitatus in aliqua pugna? quæ popularem admirationem habuerunt; delectationem tibi nullam attulissent. Quod si tu per eos dies operam dedisti Protogeni tuo, dummodo is tibi quidvis potius, quam orationes meas legerit: næ tu haud paullo plus, quam quisquam nostrum, delectationis habuisti. Non enim te puto Græcos, aut Oscos ludos desiderasse: præsertim cum Oscos ludos vel in senatu nostro spectare possis; Græcos ita non ames, ut ne ad villam quidem tuam via Græca ire soleas. Nam quid ego te athletas putem desiderare, qui gladiatores contemseris? in quibus ipse Pompejus confitetur, se & operam & oleum perdidisse. Reliquæ sunt venationes binæ per dies quinque, magnificæ, nemo negat, sed quæ potest homini esse polito delectatio, cum aut homo imbecillus a valentissima bestia laniatur, aut præclara bestia venabulo transverberatur? quæ tamen, si videnda sunt, sæpe vidisti: neque nos, qui hæc spe-

spe-

spectavimus, quidquam novi vidimus. Extremus ele-
 phantorum dies fuit: in quo admiratio magna vulgi at-
 que turbæ; delectatio nulla exstitit. quin etiam misericor-
 dia quædam consecuta est, atque opinio ejusmodi, esse
 quandam illi belluæ cum genere humano societatem. His
 ego tamen diebus, ludis scenicis, ne forte videar tibi
 non modo beatus, sed liber omnino fuisse, dirupi me
 pœne in judicio Galli Caninii, familiaris tui. Quod
 si tam facilem populum haberem, quam Æsopus ha-
 buit: libenter mehercule artem desinerem, tecumque,
 & cum similibus nostri viverem. Nam me cum antea
 tædebat, cum & ætas, & ambitio me hortabantur, &
 licebat denique, quem nolebam, non defendere: tum
 vero hoc tempore vita nulla est. Neque enim fructum
 ullum laboris ex his exspecto: & cogor nonnumquam
 homines non optime de me meritos, rogatu eorum,
 qui bene meriti sunt, defendere. Itaque quæro cau-
 sas omnes aliquando vivendi arbitrato meo; teque, &
 istam rationem otii tui & laudo vehementer, & probō:
 quodque nos minus intervisis, hoc fero animo æquiore,
 quod, si Romæ esses, tamen neque nos lepore tuo, ne-
 que te (si qui est in me) meo frui liceret, propter mo-
 lestissimas occupationes meas; quibus si me relaxaro,
 (nam ut plane exsolvam, non postulo: te ipsum qui
 multos annos nihil aliud commentaris) docebo profe-
 cto, quid sit humaniter vivere. Tu modo istam im-
 becillitatem valitudinis tuæ sustenta, & tuere, ut fa-
 cis, ut nostras villas obire, & mecum simul lecticula
 concurrere possis. Hæc ad te pluribus verbis scripsi,
 quam soleo, non otii abundantia, sed amoris erga te,
 quod me quadam epistola subinvitaras, si memoria
 tenes, ut ad te aliquid hujusmodi scriberem, quo mi-
 nus te prætermisisse ludos pœniteret. Quod si affecu-
 tus sum, gaudeo: sin minus, hoc me tamen conso-
 lor, quod posthac ad ludos venies, nosque vides; ne-
 que in epistolis relinques meis spem aliquam delecta-
 tionis tuæ. Vale.

2. M. T. C. M. MARIO, S. D.

MANDATUM tuum curabo diligenter. Sed homo
 acutus,

acutus, ei mandasti potissimum, cui expediret, illud
 vānire quam plurimo. Sed eo vidisti multum, quod
 præfinisti, quo ne pluris emerem. Quod si mihi per-
 misisses; qui meus amor in te est; confecissem cum
 coheredibus, nunc, quum tuum pretium novi, lici-
 tatorem potius apponam, quam illud minoris vāneat.
 sed de joco satis est. Tuum negotium agam, sicuti
 debeo, diligenter. De Bursa, te gaudere certo scio.
 sed nimis verecunde mihi gratularis. Putas enim, ut
 scribis, propter hominis fordes, minus me magnam
 illam lætitiā putare. Credas mihi velim, magis me
 iudicio hoc, quam morte inimici lætatum. Primum
 enim iudicio malo, quam gladio; deinde gloria po-
 tius amici, quam calamitate. Inprimisque me delecta-
 vit, tantum studium bonorum in me existisse contra
 incredibilem contentionem clarissimi, & potentissimi
 viri. Postremo, vix verisimile fortasse videatur, ode-
 ram multo pejus hunc, quam illum ipsum Clodium.
 Illum enim oppugnaram; hunc defenderam. Et ille,
 cum omnis respublica in meo capite discrimen esset
 habitura, magnum quiddam spectavit; nec sua sponte
 sed eorum auxilio, qui me stante stare non poterant;
 hic simiolus, animi causa, me, in quem inveheretur,
 delegerat; persuaseratque nonnullis invidis meis, se in
 me emissarium semper fore. Quamobrem valde jubeo
 gaudere te. magna res gesta est, numquam ulli fortio-
 res cives fuerunt, quam qui ausi sunt eum contra tan-
 tas opes eius, a quo ipsi lecti iudices erant, conde-
 mnare. Quod fecissent numquam, nisi iis dolori meus
 fuisset dolor. Nos hic in multitudine, & celebritate
 iudiciorum, & novis legibus ita distinemur, ut quo-
 tidie vota faciamus, ne intercaletur, ut quam primum
 te videre possimus.

M. CICERO M. MARIO, S. D.

3

PERSÆPE mihi cogitanti de communibus miseriis, in
 quibus tot annos versamur, & (ut video) versa-
 bimur, solet in mentem venire illius temporis, quo
 proxime fuimus una. quin etiam ipsum diem memoria
 teneo, Nam a. d. III idus Majas, Lentulo, & Mar-
 cello

G

cello

cello consulibus, cum in Pompejanum vesperti venissem, tu mihi sollicito animo præsto fuisti. Sollicitum autem te habebat cogitatio tum officii, tum etiam periculi mei. Si manerem in Italia, verebare, ne officio deessem: si proficiscerer ad bellum, periculum te meum commovebat. Quo tempore vidisti profecto me quoque ita conturbatum, ut non explicarem, quid esset optimum factu, pudori tamen malui, famæque cedere, quam salutis meæ rationem ducere. Cujus mei facti poenituit, non tam propter periculum meum, quam propter vitia multa, quæ ibi offendi, quo veneram. Primum neque magnas copias, neque bellicosas: deinde, extra ducem, paucosque præterea, (de principibus loquor) reliqui primum in ipso bello rapaces: deinde in oratione ita crudeles, ut ipsam victoriam horrerem: maximum autem æs alienum amplissimorum virorum. Quid quæris? nihil boni, præter causam. Quæ cum vidissem; desperans victoriam, primum cœpi suadere pacem, cujus fueram semper auctor: deinde, cum ab ea sententia Pompejus valde abhorreret, suadere institui, ut bellum duceret. Hoc interdum probabat, & in ea sententia videbatur fore, & fuisset fortasse, nisi quadam ex pugna cœpisset suis militibus confidere. Ex eo tempore vir ille summus, nullus imperator fuit. Signa tirone & collecticio exercitu cum legionibus robustissimis contulit, victus turpissime amissis etiam castris, solus fugit. Hunc ego belli mihi finem feci: nec putavi, cum integri pares non fuisset, fractos superiores fore. Discessi ab eo bello, in quo aut in acie cadendum fuit, aut in aliquas insidias incidendum, aut deveniendum in victoris manus, aut ad Jubam confugiendum, aut capiendus tamquam exilio locus, aut consciscenda mors voluntaria. Certe nihil fuit præterea, si te victori nolles, aut non auderes committere. Ex omnibus autem iis, quæ dixi, incommodis, nihil tolerabilius exilio, præsertim innocenti: ubi nulla adjuncta est turpitudine: addo etiam, cum ea urbe careas, in qua nihil sit, quod videre possis sine dolore. Ego cum meis (si quidquam nunc cujusquam est) etiam in meis esse malui,

lui. Quæ acciderunt, omnia dixi futura. Veni domum, non quo optima vivendi conditio esset: sed tamen, si esset aliqua forma reipublicæ, tamquam in patria ut essem: si nulla, tamquam in exsilio. Mortem mihi cur consciscerem, causa nulla visa est: cur optarem, multæ causæ. Verus est enim, ubi non sis qui fueris, non esse cur velis vivere. Sed tamen vacare culpa, magnum est solatium: præsertim cum habeam duas res, quibus me sustentem; optimarum artium scientiam, & maximarum rerum gloriam: quarum altera mihi vivo nunquam eripietur; altera ne mortuo quidem. Hæc ad te scripsi verbosius, & tibi molestus fui, quod te cum mei, tum reipublicæ cognovi amantissimum. Notum tibi omne meum consilium esse volui, ut primum scires, me nunquam voluisse plus quemquam posse, quam universam rempublicam. Postea autem, quam alicujus culpa tantum valeret unus, ut obsisti non posset, me voluisse pacem. amisso exercitu, & eo duce, in quo spes fuerat uno, me voluisse etiam, reliquis omnibus; postquam non potuerim, mihi ipsi finem fecisse belli: nunc autem, si hæc civitas est, civem esse me; si non, exulem esse non incommodiore loco, quam si Rhodum, aut Mytilenas contulisset. Hæc tecum coram malueram: sed quia longius fiebat, volui per litteras eadem; ut haberes quid diceres, si quando in vituperatores meos incidisses. Sunt enim, qui, cum meus interitus nihil fuerit reipublicæ profuturus, criminis loco putent esse, quod vivam. Quibus ego certo scio non videri satis multos perisse: qui si me audissent, quamvis iniqua pace, honeste tamen viverent. Armis enim inferiores, non causa fuissent. Habes epistolam verbosiolem fortasse, quam velles: quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remiseris. Ego, si, quæ volo, expediero brevi tempore te, ut spero, videbo.

M. T. C. M. MARIO, S. D.

4.

A. D. ix. kal. in Cumanum veni cum Libone tuo, vel nostro potius. in Pompejanum statim cogito. Sed faciam ante te certiolem. Te cum semper valere cupio, tum certe, cum hic sumus. Vides enim, quanto post

G 2

ma

una futuri sumus. Quare si quod constitutum cum podagra habes, fac ut in alium diem differas. Cura igitur, ut valeas: & me hoc biduo, aut triduo expecta.

CICERO CAESARI IMPER. S. D.

S.
VIDE, quam mihi persuaserim, te me esse alterum, non modo in his rebus, quæ ad me ipsum, sed etiam in iis, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitarem, quocumque exirem, mecum ducere, ut cum meis omnibus studiis, beneficiis quam ornatissimum, domum reducerem. Sed postea quam & Pompeji commoratio diuturnior erat, quam putarem; & mea quædam tibi non ignota dubitatio, aut impedire profectioem meam videbatur, aut certe tardare: vide, quid mihi sumserim. Cœpi velle, ea Trebatium expectare a te, quæ sperasset a me. Neque mehercule minus ei prolixè de tua voluntate promisi, quam eram solitus de mea polliceri. Casus vero mirificus quidam intervenit, quasi vel testis opinionis meæ, vel sponsor humanitatis tuæ. Nam cum de hoc ipso Trebatio cum Balbo nostro loquerer accuratius domi meæ, litteræ mihi dantur a te: quibus in extremis scriptum erat, *M. Orsium, quem mihi commendas, vel regem Gallia faciam, vel hunc Lepa delega. Si vis tu, ad me alium mitte quem ornem.* Sustulimus manus & ego, & Balbus. tanta fuit opportunitas, ut illud nescio quod non fortuitum, sed divinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium, atque ita mitto, ut initio mea sponte, post autem invitatu tuo mittendum duxerim. Hunc, mi Cæsar, sic velim omni tua comitate complectare, ut omnia, quæ per me possis adduci ut in meos conferre velis, in unum hunc conferas; de quo tibi homine hæc spondeo non illo veterè verbo meo, quod, cum ad te de Milone scripsssem, jure lusisti: sed more Romano, quo modo homines non inepti loquuntur; probiorem hominem, meliorem virum, pudentiosem esse neminem. Accedit etiam, quod familiam ducit in jure civili: singularis memoria, summa scientia. Huic ego neque tribunatum, neque præfecturam, neque ullius beneficii certum nomen peto; benivolentiam tuam & liberalitatem

tem

tem peto: neque impedio, quo minus, si tibi ita placuerit, etiam hisce eum ornes gloriolæ insignibus, totum denique hominem tibi ita trado de manu (ut ajunt) in manum tuam istam, & victoria & fide præstantem. Simus enim putidiusculi, quam per te vix licet: verum, ut video, licebit. Cura, ut valeas, & me, ut amas, ama.

CICERO TREBATIO, S. D.

6

IN omnibus meis epistolis, quas ad Cæsarem, aut ad Balbum mitto, legitima quædam est accessio commendationis tuæ, nec ea vulgaris, sed cum aliquo insigni indicio meæ erga te benivolentiæ. Tu modo ineptias istas, & desideria urbis, & urbanitatis depone: & quo consilio profectus es, id assiduitate & virtute consequere. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quam ignoverunt Medæ, quæ Corinthum arcem altam habebant matronæ opulentæ, optimates: quibus illa manibus gypsatisissimis persuasit, ne sibi vitio illæ verterent, quod abesset a patria. *„Nam multi suam rem bene gessere, & poplicam, patria procul. Multi, qui domi atatem agerent, propterea sunt improbati.* Quo in numero tu certe fuisses, nisi te extruissemus. Sed plura scribemus alias. Tu, qui ceteris cavere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris, caveto: & quando Medeam agere cœpi, illud semper memento, *„Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit.* Cura ut valeas.

CICERO TREBATIO.

7.

EGO te commendare non desisto: sed, quid proficiam, ex te scire cupio. Spem maximam habeo in Balbo: ad quem de te diligentissime & sæpissime scribo. Illud soleo mirari, non me toties accipere tuas litteras, quoties a Quinto mihi fratre afferantur. In Britannia nihil esse audio neque auri, neque argenti. Id si ita est, essedum aliquod suadeo capias, & ad nos quam primum recurras. Sin autem sine Britannia tamen assequi, quod volumus, possumus; perfice ut sis in familiaribus Cæsaris. multum te in eo frater adjuvabit meus, multum Balbus: sed mihi crede, tuus pudor

dor, & labor plurimum. Imperatorem liberalissimum, ætatem opportunissimam, commendationem certe singularem habes: ut tibi unum timendum sit, ne ipse tibi defuisse videare.

8. CICERO TREBATIO.

SCRIPSIT ad me Cæsar perhumaniter, nondum te sibi satis esse familiarem propter occupationes suas, sed certe fore: cui quidem ego rescripsi, quam mihi gratum esset futurum, si quam plurimum in te studii, officii, liberalitatis suæ contulisset. Sed ex tuis litteris cognovi præproperam quandam festinationem tuam: & simul sum admiratus, cur tribunatus commoda, demto præsertim labore militiæ, contemseris. Quarar cum Vacerra, & Manilio: nam Cornelio nihil audeo dicere, cujus tu periculo stultus es, quum te ab eo sapere didicisse profiteris. Quin tu urges istam occasionem, & facultatem, qua melior numquam reperietur? Quod scribis de illo Preciano jureconsulto, ego te ei non desino commendare. scribit enim ipse mihi, te sibi gratias agere debere. De eo quid sit, cura, ut sciam. Ego vestras litteras Britannicas exspecto, Vale.

9. M. CICERO TREBATIO,

IAMDUM ignoro, quid agas. nihil enim scribis: neque ego ad te his duobus mensibus scripseram; quia cum Quinto fratre meo non eras, quo mitterem, aut cui darem, nesciebam. Cupio scire quid agas, & ubi sis hiematurus. Equidem velim cum Cæsare: sed ad eum propter ejus * nihil sum ausus scribere, ad Balbum tamen scripsi. Tu deesse tibi noli, *serius potius ad nos, dum plenior.* Quod huc properes, nihil est, præsertim Battara mortuo. sed tibi consilium non deest. Quid constitueris, cupio scire. Cn. Octavius an Cn. Cornelius quidem tuus familiaris, summo genere natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebro ad cenam invitat. adhuc non potuit perducere: sed mihi tamen gratum est, Vale.

M. CICERO S. D. TREBATIO.

10.

LEGI tuas litteras: ex quibus intellexi, te Cæsari nostro valde jureconsultum videri. Est quod gaudeas, te in ista loca venisse, ubi aliquid sapere viderere. Quod si in Britanniam quoque profectus esses: profecto nemo in illa tanta insula peritior te fuisset. Verumtamen (rideamus, licet: sum enim a te invitatus) subinvideo tibi, ultro te etiam arcessitum ab eo, ad quem ceteri, non propter superbiam ejus, sed propter occupationem adspirare non possunt. Sed tu in ista epistola nihil mihi scripsisti de tuis rebus: quæ mehercule mihi non minori curæ sunt, quam meæ. Valde metuo, ne frigeas in hibernis. quamobrem camino luculento utendum censeo. Idem Mucio, & Manilio placebat, præsertim qui sagis non abundares: quamquam vos nunc istic satis calere audio. quo quidem nuntio valde mehercule de te timueram. Sed tu in re militari multo es cautior, quam in advocacionibus: qui neque in Oceano natare volueris, studiosissimus homo natandi, neque spectare essedarios: quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus. Sed jam satis jocosus sumus. Ego de te ad Cæsarem quam diligenter scripserim, tute scis: quam sæpe, ego. Sed mehercule jam intermiseram, ne viderer liberalissimi hominis, meique amantissimi voluntati erga me diffidere. Sed tamen his litteris, quas proxime dedi, putavi esse hominem commonendum. id feci. quid profecerim, facias me velim certiore: & simul de toto statu tuo, consiliisque omnibus. Scire enim cupio quid agas, quid exspectes, quam longum istum tuum discessum a nobis futurum putes. Sic enim tibi persuadeas velim, unum mihi esse solatium, quare facilius possim pati te esse sine nobis, si tibi esse id emolumento sciam. sin autem id non est: nihil duobus nobis est stultius; me, qui te non Romam attraham; te, qui non huc adules. Una mehercule nostra vel severa, vel jocosa congressio, pluris erit, quam non modo hostes, sed etiam fratres nostri Hædui. Quare omnibus de rebus, fac ut quam primum sciam, aut consolando, aut consilio, aut re juvero.

11.

CICERO TREBATIO.

NISI ante Roma profectus esses, nunc eam certe relinqueres. quis enim tot interregnis jureconsultum desiderat? Ego omnibus, unde petitur, hoc consilii dederim, ut a singulis interregibus binas advocaciones postulent. Satisne tibi videor abs te jus civile didicisse? Sed heus tu, quid agis? ecquid fit? video enim, te jam joculari per litteras. Hæc signa meliora sunt, quam in meo Tusculano. Sed quid sit, scire cupio. Consuli quidem te a Cæsare scribis: sed ego tibi ab illo consuli mallem. quod si aut fit, aut futurum putas; perfer istam militiam, & permane. Ego enim desiderium tui, spe tuorum commodorum consolabor. sin autem ista sunt inania: recipe te ad nos. Nam aut erit hic aliquid aliquando: aut, si minus, una mehercule collocutio nostra, plaris erit, quam omnes Samarobrivæ. Denique, si cito te retuleris: sermo nullus erit. si diutius frustra abfueris: non modo Laberium, sed etiam sodalem nostrum Valerium pertimesco. Mira enim persona induci potest Britanici jureconsulti. Hæc ego non rideo, quamvis tu rideas: sed de te severissima tecum, ut soleo, joco. Remoto joco, tibi hoc amicissimo animo præcipio, ut, si istic mea commendatione tuam dignitatem obtinebis, perferas nostri desiderium: honestatem, & facultates tuas augeas. sin autem ista frigeant, recipias te ad nos. Omnia tamen, quæ vis, & tua virtute profectio, & nostro summo erga te studio consequere.

12.

CICERO TREBATIO.

MIRABAR, quid esset, quod tu mihi litteras mittere internisisses. Indicavit mihi Pansa meus, Epicureum te esse factum. O castra præclara! quid tu fecisses, si te Tarentum, & non Samarobrivam misisses? Jam tum mihi non placebas, cum idem intuebare, quod & Sejus familiaris meus. Sed quonam modo jus civile defendes, cum omnia tua causa facias, non civium? Ubi porro illa erit formula fiducia, ut inter bonos bene agier oportet? Quis enim est, qui facit nihil, nisi sua causa? Quod jus statues **COMMUNI DIVIDUNDO,**
CUM

cum commune nihil possit esse apud eos, qui omnia voluptate sua metiuntur? Quomodo autem tibi placebit, IOVEM LAPIDEM jurare, cum scias, Jovem iratum esse nemini posse? Quid porro fiet populo Ulubrano, si tu statueris, πολιτεύεσθαι non oportere? Quare si plane a nobis deficis, moleste fero: sin Pansæ assentari commodum est, ignosco: modo scribe aliquando ad nos, quid agas; &, a nobis quid fieri, aut curari velis.

M. CICERO S. D. TREBATIO.

13.

ADEONE me injustum esse existimasti, ut tibi irascerer, quod parum mihi constans, & nimium cupidus decedendi viderere, ob eamque causam me arbitrare litteras ad te jamdiu non misisse? Mihi perturbatio animi tui, quam primis litteris perspiciebam, molestiam attulit. Neque alia ulla fuit causa intermissionis epistolarum, nisi quod, ubi esses, plane nesciebam. Hic tu me etiam insimulas, nec satisfactionem meam accipis. Audi, Testa mi. Utrum superbiorum te pecunia facit, an quod te imperator consulit? Moriar, ni, quæ tua gloria est, puto te malle a Cæsare consuli, quam inaurari. Si vero utrumque est: quis te feret, præter me, qui omnia ferre possum? Sed, ut ad rem redeam, te istuc invitum non esse, vehementer gaudeo: &, ut illud erat molestum, sic hoc est jucundum. Tantum metuo, ne artificium tuum tibi parum proficit. Nam ut audio istuc

*Non ex jure manu confertum, sed magis ferro
Rem repetunt.*

Et tu soles ad vim faciendam adhiberi? neque est, quod illam exceptionem in interdicto pertimescas: QUOD TU PRIOR VI HOMINIBUS ARMATIS NON VENERIS. Scio enim, te non esse procacem in lacessendo. Sed, ut ego quoque te aliquid admoneam de nostris cautionibus; Treviros vites censeo, audio capitales esse, malle auro, ære, argento, essent. Sed alias jocabimur. Tu ad me de istis rebus omnibus scribas velim quam diligentissime. A. d. IIII non. Mart.

14.

CICERO TREBATIO.

CHRYSIPPIUS Vettiſus, Cyri architecti libertus, fecit, ut te non immemorem putarem mei. ſalutem enim verbis tuis mihi nuntiarat. Valde jam lautus es, qui gravere litteras ad me dare, homini præſertim prope domestico. Quod ſi ſcribere oblitus es: minus multi jam, te advocato, cauſa cadent. ſin noſtri oblitus es: dabo operam, ut iſtuc veniam ante, quam plane ex animo tuo effluo. ſin æſtivorum timor te debilitat: aliquid excogita, ut feciſti de Britannia. Illud quidem perlibenter audivi ex eodem Chryſippo, te eſſe Cæſari familiarem. Sed mehercule mallem, id quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis litteris quam ſapiffime cognoſcerem. Quod certe ita fieret, ſi tu maluiſſes benivolentiæ, quam litium jura perdiſcere. Sed hæc jocati ſumus, & tuo more, & nonnihil etiam noſtro. Te valde amamus, noſque a te amari cum volumus, tum etiam confidimus.

15.

CICERO TREBATIO.

QUAM ſint moroſi qui amant, vel ex hoc intelligi poteſt. moleſte ferebam antea, te invitum iſtic eſſe: pungit me ruruſus, quod ſcribis eſſe te iſtic libenter. neque enim mea commendatione te non delectari facile patiebar: & nunc angor, quidquam tibi ſine me eſſe jucundum. Sed hoc tamen malo ferre noſ deſiderium, quam te non ea, quæ ſpero, conſequi. Quum vero in C. Matii, ſuaviſſimi, doctiſſimique hominis familiaritatem veniſti, non dici poteſt quam valde gaudeam: qui fac ut te quam maxime diligat. mihi crede, nihil ex iſta provincia potes, quod jucundius ſit, deportare. Cura, ut valeas.

16.

M. CICERO S. D. TREBATIO.

IN equo Trojano ſcis eſſe in extremo, ſero ſapiunt. Tu tamen, mi vetule, non ſero: primas, illas rabioſulas ſat fatuas dediſti: deinde, quod in Britannia non nimis φιλοτιμῶρον te præbuiſti, plane non reprehendo. nunc vero in hibernis injectus mihi videris. itaque te commovere non curas. *Uſquequaque ſapere oportet. id erit*

erit telum acerrimum. Ego si foris cenitarem, Cn. Octavio, familiari tuo, non defuissem. cui tamen dixi, cum me aliquoties invitaret: Oro te, quis tu es? Sed mehercules, extra jocum, homo bellus est, vellem eum tecum abduxisses. Quid agatis, & ecquid in Italiam venturi sitis hac hieme, fac plane sciam. Balbus mihi confirmavit, te divitem futurum. id utrum Romano more locutus sit, bene nummarum te futurum, an, quomodo Stoici dicunt, *omnes esse divites, qui calo, & terra frui possint*, postea videro. Qui istinc veniunt, superbiam tuam accusant, quod negent te percunctantibus respondere se tamen est quod gaudeas. constat enim inter omnes, neminem te uno Samarobrivæ juris peritorem esse.

CICERO TREBATIO S. D.

17.

EX tuis litteris, & Quinto fratri gratias egi, & te aliquando collaudare possum, quod jam videris certa aliqua in sententia constitisse. Nam primorum mensum litteris tuis vehementer commovebar, quod mihi interdum (pace tua dixerim) levis in urbis, urbanitatisque desiderio, interdum piger, interdum timidus in labore militari, saepe autem etiam, quod a te alienissimus, & subimpudens videbare. tamquam enim syngrapham ad imperatorem, non epistolam attulisses: sic, pecunia ablata, domum redire properabas: nec tibi in mentem veniebat, eos ipsos, qui cum syngraphis venissent Alexandream, nummum adhuc nullum auferre potuisse. Ego, si mei commodi rationem ducerem, te mecum esse maxime vellem. non enim mediocri afficiebar vel voluptate ex consuetudine nostra, vel utilitate ex consilio, atque opera tua. Sed cum te ex adolescentia tua in amicitiam, & fidem meam contulisses: semper te non modo tuendum mihi, sed etiam augendum, atque ornandum putavi. Itaque quoad opinatus sum, me in provinciam exiturum, quæ ad te ultro attulerim, meminisse te credo. postea quam mea mutata ratio est, cum viderem, me a Cæsare honorificentissime tractari, & unice diligi, hominisque liberalitatem incredibilem, & singularem fidem nossem; sic

ei te commendavi, & tradidi, ut gravissime, diligentissimeque potui. Quod ille ita & accepit, & mihi saepe litteris significavit: & tibi & verbis, & re ostendit, mea commendatione sese valde esse commotum. Hunc tu virum nactus, si me aut sapere aliquid, aut velle tua causa putas, ne dimiseris: & si quæ te forte res aliquando offenderit, cum ille aut occupatione, aut difficultate tardior tibi erit visus, perferto, & ultima expectato; quæ ego tibi & jucunda, & honesta præstabo. Pluribus te hortari non debeo, tantum moneo, neque amicitia confirmandæ clarissimi, ac liberalissimi viri; neque uberioris provinciae, neque ætatis magis idoneum tempus, si hoc amiseris, te esse ullum unquam reperiturum. Hoc, quemadmodum vos scribere soletis in vestris libris, idem Q. Cornelio videbatur. In Britanniam te profectum non esse gaudeo, quod & labore caruisti, & ego te de rebus illis non audiam. Ibi sis hibernaturus, & qua spe, aut conditione, perscribas ad me velim.

18.

CICERO TREBATIO, S. D.

ACCEPI a te aliquot epistolas uno tempore, quas tu diversis temporibus dederas: in quibus me cetera delectarunt. Significabant enim, te istam militiam jam firmo animo ferre, & esse fortem virum & constantem. Quæ ego paullisper in te ita desideravi, non imbecillitate animi tui, sed magis ut desiderio nostri te æstuarere putarem. Quare perge, ut cœpisti: forti animo istam tolera militiam. Multa, mihi crede, assequere, ego enim renovabo commendationem: sed tempore. Sic habeto, non tibi majori esse curæ, ut iste tuus a me discessus quam fructuosissimus tibi sit, quam mihi. Itaque, quando vestrae cautiones infirmæ sunt, Græculam tibi misi cautionem chirographi mei. Tu me velim de ratione Gallici belli certiore facias. ego enim ignavissimo cuique maximam fidem habeo. Sed, ut ad epistolas tuas redeam, cetera belle: illud miror, quis solet eodem exemplo plures dare, qui sua manu scribit? Nam quod in palimpsesto, laudo equidem parsimoniam, sed miror, quid in illa chartula fuerit, quod delere

delere malueris, quam hæc scribere; nisi forte tuas formulas. Non enim puto te meas epistolas delere, ut reponas tuas. An hoc significas, nihil fieri? frigere te? ne chartam quidem tibi suppeditare? Jam ista tua culpa est, qui verecundiam tecum extuleris, & non hic nobiscum reliqueris. Ego te Balbo, cum ad vos proficiscetur, more Romano commendabo. Tu, si intervallum longius erit mearum litterarum, ne sis admiratus. eram enim abfuturus mense Aprili. Has litteras scripsi in Pomptino, cum ad villam Metrilii Philemonis devertissem: ex qua jam audieram fremitum clientium meorum, quos quidem tu mihi conciliasti. Nam Ulubris honoris mei causa vim maximam ranunculorum se commosse constabat. Cura ut valeas, vi idus April. de Pomptino.

Epistolam tuam, quam accepi ab L. Arruntio, confidi innocentem. nihil enim habebat, quod non vel in concione recte legi posset. Sed & Arruntius ita te mandasse ajebat, & tu adscripseras. Verum illud esto, nihil te ad me postea scripsisse demiror, præsertim tam novis rebus.

CICERO TREBATIO, S. 19.

VIDE, quanti apud me sis; etsi jure id quidem. non enim te amore vinco. Verumtamen quod præsentis tibi prope subnegarem, non tribuerem certe, id absenti debere non potui. Itaque, ut primum Velia navigare cœpi, institui Topica Aristotelea conscribere, ab ipsa urbe commonitus, amantissima tui. Eum librum tibi misi Rhegio, scriptum, quam plenissime res illa scribi potuit. Sin tibi quædam videbuntur obscuriora: cogitare debebis, nullam artem litteris sine interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse. Non longe abieris. num jus civile vestrum ex libris cognosci potest? qui quamquam plurimi sunt, doctorem tamen, unum quem desiderant. Quamquam tu si attente leges, si sapius, per te omnia consequere, ut certe intelligas. ut vero etiam ipsi tibi loci proposita quæstione occurrant, exercitatione consequere. In qua

quidem nos te continebimus, si & salvi redierimus, & salva ista offenderimus. v kal. Sext. Rhegio.

20.   CICERO TREBATIO, S. D.

AMABILIOR mihi Velia fuit, quod te ab ea sensi amari. Sed quid ego dicam te, quem quis non amat? Rufio, medius fidius, tuus ira desiderabatur, ut si esset unus e nobis. Sed ego te non reprehendo, qui illum ad ædificationem tuam traduxeris. Quamquam enim Velia non est vilior, quam Lupercal, tamen isthuc malo, quam hæc omnia. Tu, si me audies, quem soles, has paternas possessiones tenebis (nescio quid enim Velientes verebantur) neque Halethem, nobilem amnem relinques, nec Papirianam domum deferes. quamquam illa quidem habet lotum, a quo etiam advenæ teneri solent: quem tamen si excideris, multum prospexeris. Sed in primis opportunum videtur, his præsertim temporibus, habere perfugium, primum eorum urbem, quibus carus sis: deinde tuam domum, tuosque agros, eaque remoto, salubri, amœno loco: idque etiam mea interesse, mi Trebati, arbitror. Sed valebis, meaque negotia videbis, meque diis juvantibus ante brumam expectabis. Ego a Sex. Fadio, Niconis discipulo, librum abstuli, Νίκωνος περί πολυφαγίας. O medicum suavem, meque docilem ad hanc disciplinam! Sed Bassus noster me de hoc libro celavit: te quidem non videtur. Ventus increbescit. Cura, ut valeas. XIII kal. Sext. Velia.

21.   CICERO TREBATIO, S. D.

SILII causam te docui. is postea fuit apud me, cum ei dicerem, tibi videri sponsonem illam nos sine periculo facere posse, *Si bonorum Turpilia possessionem, Q. Capio prætor ex edicto suo mihi dedit*, negare ajebat Servium, tabulas testamenti esse eas, quas institisset is, qui factionem testamenti non habuerit: hoc idem Offilium dicere: tecum se locutum negabat: meque rogavit, ut se & causam suam tibi commendarem. Nec vir melior, mi Testa, nec mihi amicior P. Silio quisquam est, te tamen excepto. Gratissimum igitur mihi

mihī feceris, si ad eum ultro veneris, eique pollicitus eris, sed, si me amas, quam primum, hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

CICERO TREBATIO, S. D.

22.

ILLIUSERAS heri inter scyphos: quod dixeram, controversiam esse, possetne heres, quod furtum antea factum esset, furti recte agere. Itaque, etsi domum bene potus, feroque redieram, tamen id caput, ubi hæc controversia est, notavi, & descriptum tibi misi: ut scires, id, quod tu neminem sensisse dicebas, Sex. Ælium, M. Manilium, M. Brutum sensisse. Ego tamen Scævola, & Testæ assentior. Vale.

CICERO S. D. FABIO GALLO.

23.

TANTUM quod ex Arpinati veneram; cum mihi a te litteræ redditæ sunt: ab eodemque accepi Avianii litteras; in quibus hoc inerat liberalissimum, nomina se facturum, cum venisset, qua ego vellem die. Fac, quæso, qui ego sum, esse te. estne aut tui pudoris, aut nostri, primum rogare de die: deinde plus annua postulare? Sed essent, mi Galle, omnia facilia, si & ea mercatus esses, quæ ego desiderabam, & ad eam summam, quam volueram. Attamen ista ipsa, quæ te emisse scribis, non solum rata mihi erunt, sed etiam grata. plane enim intelligo, te non modo studio, sed etiam amore usum, quæ te delectarint, hominem (ut ego semper iudicavi,) in omni iudicio elegantissimum, quæ me digna putaris, coemisse. Sed velim maneat Damasippus in sententia. prorsus enim ex istis emtionibus nullam desidero. Tu autem ignarus instituti mei, quanti ego genus omnino signorum omnium non æstimo, tanti ista quatuor, aut quinque sumisti. Bacchas istas cum Musis Metelli comparas. Quid simile? primum, ipsas ego Musas numquam tanti putassem: atque id fecissem Musis omnibus approbantibus. sed tamen erat aptum bibliothecæ, studiisque nostris congruens. Bacchis vero ubi est apud me locus? At pulchellæ sunt. Novi optime, & læpe vidi. nominatim tibi signa mihi nota mandassem, si probassem.

bassem. Ea enim signa ego emere soleo, quæ ad simili-
 tudinem gymnasiolorum exornent mihi in palæstra locum.
 Martis vero signum quo mihi pacis auctori? Gaudeo nul-
 lum Saturni signum fuisse. hæc enim duo signa putarem
 mihi æs alienum attulisse. Mercurii mallem aliquod fuis-
 set. felicius, puto, cum Aviano transigere possemus.
 Quod tibi destinaras trapezophoron: si te delectat, ha-
 bebis: sin autem sententiam mutasti, ego habebō scili-
 cet. Ista quidem summa næ ego multo libentius emerim
 diverforium Tarracinæ, ne semper hospiti molestus sim.
 ▼ Omnino liberti mei video esse culpam, cui plane res
 certas mandaram; itemque Junii, quem puto tibi
 notum esse, Aviani familiarem. Exhedria quædam
 mihi nova sunt instituta in porticula Tusculani. ea
 volebam tabellis ornare. etenim, si quid generis
 istiusmodi me delectat, pictura delectat. Sed tamen, si
 ista mihi sunt habenda, certiozem velim me facias, ubi
 sint, quando arcessantur, quo genere vecturæ. Si enim
 Damaspippus in sententia non manebit, aliquem pseudo-
 da masippum vel cum iactura reperiemus. Quod ad me
 de domo scribis iterum, jam id ego proficiscens man-
 dabam meæ Tullia. Ea enim ipsa hora acceperam tuas
 litteras: egeram etiam cum tuo Nicia, quod is uti-
 tur, ut scis, familiariter Cassio. Ut redii autem, prius,
 quam tuas legi has proximas litteras, quæsi de mea
 Tullia, quid egisset. per Liciniam se egisse dicebat. sed
 opinor Cassium uti non ita multum sorore. eam porro
 negare se audere, cum vir abesset (est enim profectus
 in Hispaniam Dexius) illo & absente, & insciente, mi-
 grare. Est mihi gratissimum, tanti a te æstimatam
 consuetudinem vitæ, victusque nostri: primum ut eam
 domum fumeres, ut non modo prope me, sed plane
 mecum habitare posses: deinde ut migrare tanto ope-
 re festines. Sed ne vivam, si tibi concedo, ut ejus rei
 tu cupidior sis, quam ego sum. Itaque omnia expe-
 riar. Video enim quid mea intersit, quid utriusque
 nostrum. si quid egero, faciam ut scias. Tu & ad
 omnia rescribes, & quando te expectem, facies me, si
 tibi videtur, certiozem.

CICERO S. D. M. FABIO GALLO. 24.

AMORIS quidem tui, quoquo me verti, vestigia: vel proxime de Tigellio. Senti enim ex litteris tuis, valde te laborasse. Amo igitur voluntatem. Sed pauca de re. Capius, (opinor) olim, *non omnibus dormio*: sic ego non omnibus, mi Galle, servio. et si quæ est hæc servitus? Olim, cum regnare existimabamur, non tam ab ullis, quam hoc tempore observor a familiarissimis Cæsaris omnibus, præter istum. Id ego in lucris pono non ferre hominem pestilentiorrem patria sua: eumque addictum jam tum puto esse Calvi Licinii Hipponacteo præconio. At vide, quid succenseat. Phameæ causam receperam, ipsius quidem causa, erat enim mihi sane familiaris. Is ad me venit: dixitque, iudicem sibi operam dare constituisse eo ipso die, quo de P. Sestio in consilium iri necesse erat. respondi nullo modo me facere posse: quum vellem alium diem si sumisset, me ei non defuturum. Ille autem, qui sciret, se nepotem, bellum tibicinem habere, & sat bonum unctorem, discessit a me, ut mi videbatur, iratior. Habes Sardos venales; alium alio nequiorem. Cognosti meam causam, & istius Salaconis iniquitatem. Catonem tuum mihi mitte. cupio enim legere. me adhuc non legisse, turpe utriusque nostrum est.

CICERO S. D. M. FABIO GALLO. 25.

QUOD epistolam conscissam doles, noli laborare, salva est, domo petes, cum libebit. Quod autem me mones, valde gratum est: idque ut semper facias, rogo. Videris enim mihi vereri, ne, si istum haberimus, rideamus *γέλωσα σαρδόνιον*. Sed heus tu, manum de tabula. magister adest citius, quam putaramus. Vereor ne in Catonium, Catoninos. Mi Galle, cave putes quidquam melius, quam epistolæ tuæ partem ab eo loco: *cetera labuntur*. Secreto hoc audi: id tecum habeto: ne Apellæ quidem, liberti tuo, dixeris, præter duo nos, loquitur isto modo nemo: bene, malene, videro: sed, quidquid est, nostrum est. Urge igitur: nec transversum unguem (quod ajunt) a stilo.

is enim est dicendi opifex, atque equidem aliquantum jam etiam noctis assumo. Vale.

26. CICERO S. D. GALLO.

CUM decimum jam diem graviter ex intestinis laborarem; neque iis, qui mea opera uti volebant, me probarem non valere, quia febrim non haberem: fugi in Tusculanum; cum quidem biduum ita jejunos fuisset, ut ne aquam quidem gustarem. Itaque confectus languore, & fame, magis tuum officium desideravi, quam abs te requiri putavi meum. Ego autem cum omnes morbos reformido, tum quo Epicurum tuum Stoici male accipiunt, quia dicat, *δυσχερῆ, καὶ δυσεντερικὰ πάθη*, sibi molesta esse: quorum alterum, morbum edacitatis esse putant; alterum etiam turpioris intemperantiæ. Sane *δυσεντερίαν* pertimueram. sed visa est mihi vel loci mutatio, vel animi etiam relaxatio, vel ipsa fortasse jam senescentis morbi remissio profuisse. Attamen, ne mirere, unde hoc acciderit, quomodove commiserim: lex sumtuaria, quæ videatur *λιτότητα* attulisse, ea mihi fraudi fuit. Nam dum volunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in honorem adducere: fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt, ut nihil possit esse suavius. in eas cum incidissem in cena augurali apud Lentulum, tanta me *διάβροια* arripuit, ut hodie primum videatur cœpisse consistere. Ita ego, qui me ostreis, & murænis facile abstinebam; a beta & a malva deceptus sum. Posthac igitur erimus cautiores. Tu tamen cum audisses ab Anicio (vidit enim me nauseantem) non modo mittendi causam justam habuisti, sed etiam visendi. Ego hic cogito commorari, quoad me reficiam. nam & vires, & corpus amisi. Sed, si morbum depulero, facile, ut spero, illa revocabo.

27. CICERO S. D. M. FABIO GALLO.

MIROR, cur me accuses, cum tibi id facere non liceat, quod si liceret, tamen non debebas. *Ego enim te in consulatu observavam.* Et ais fore, ut te Cæsar restituat. Multa tu quidem dicis: sed tibi nemo credit.

credit. Tribunatum plebei dicis te mea causa petisse. Utinam semper esses tribunus! intercessorem non quaereris. Negas, me audere, quod sentiam, dicere. Quasi tibi, cum impudenter me rogares, parum fortiter responderim. Hæc tibi scripsi, ut isto ipso in genere, in quo aliquid posse vis, te nihil esse cognosceres. Quod si humaniter mecum questus esses, libenter tibi me, & facile purgassem. Non enim ingrata mihi sunt, quæ fecisti; sed quæ scripsisti, molesta. Me autem, propter quem ceteri liberi sunt, tibi liberum non visum, demiror. Nam si falsa fuerunt, quæ tu ad me, ut ais, detulisti: quid tibi ego debeo? si vera: tu es optimus testis, quid mihi populus Romanus debeat.

M. CICERO S. D. CURIO.

28

MEMINI; cum mihi desipere videbare, quod cum istis potius viveres, quam nobiscum. Erat enim multo domicilium hujus urbis, (cum quidem hæc urbs,) aptius humanitati, & suavitati tuæ, quam tota Peloponnesus, nedum Patræ. Nunc contra & vidisse mihi multum videris, cum, prope desperatis his rebus, te in Græciam contulisti, & hoc tempore non solum sapiens, qui hinc absis, sed etiam beatus. quamquam, quis, qui aliquid sapiat, nunc esse beatus potest? Sed, quod tu, cui licebat, pedibus es consecutus, ut ibi esses, *ubi nec Polopidarum*, nosti cetera: nos idem propemodum consequimur alia ratione. Cum enim salutationi nos dedimus amicorum; quæ fit hoc etiam frequentius, quam solebat, quod, quasi avem albam, videntur bene sentientem civem videre: abdo me in bibliothecam. Itaque opera efficio tanta, quanta fortasse tu senties. Intellexi enim ex tuo sermone quodam, cum meam maestitiam, & desperationem accusares domi tuæ, te ex meis libris animum meum desiderare. Sed mehercule & tum rempublicam lugebam, quæ non solum suis erga me, sed etiam meis erga se beneficiis erat mihi carior: & hoc tempore, quamquam me non ratio solum consolatur, quæ plurimum debet valere, sed etiam dies, quæ stultis quoque mederi solet: tamen doleo, ita rem communem esse dilapsam, ut ne spes qui-

quidem, melius aliquando fore, relinquatur. Nec vero nunc quidem culpa in eo est, in cuius potestate omnia sunt, (nisi forte id ipsum esse non debuit) sed alia casu, alia etiam nostra culpa sic acciderunt, ut de præteritis non sit querendum. Reliquam spem nullam video, quare ad prima redeo. Sapienter hæc reliquisti, si consilio: feliciter, si casu.

29. CURIUS M. CICERONI SUO S.

SI vales, bene est. Sum enim *χρήσει μὲν tuus, κτή-
σει δὲ Attici nostri*, ergo fructus est tuus, mancipium illius: quod quidem si inter senes coenationales proscripserit, egerit non multum. At illa nostra prædicatio quanti est, nos, quod simus, quod habeamus; quod homines existimemur, id omne abs te habere? Quare, Cicero mi, persevera constanter nos conservare, & Sulpicii successori nos de meliore nota commenda, quo facilius tuis præceptis obtemperare possimus, teque ad ver lubentes videre & nostra defigere, deportareque tuto possimus. Sed, amice magne, noli hanc epistolam Attico ostendere; sine eum errare, & putare, me virum bonum esse, nec solere duo parietes de eadem fidelia dealbare. Ergo, patrone mi, bene vale, Tironemque meum saluta nostris verbis. Dat. a. d. IIII kal. Novemb.

30. CICERO CURIO S. D.

EGO vero jam te nec hortor, nec rogo, ut domum redeas, quin hinc ipse evolare cupio, & aliquo pervenire, *ubi nec Pelopidarum nomen, nec facta audiam*. Incredibile est, quam turpiter mihi facere videar, qui his rebus interlim. Næ tu videris multo ante providisse, quid impenderet tui, cum hinc profugisti. quamquam hæc etiam auditu acerba sunt, tamen audire tolerabilius est, quam videre. In campo certe non fuisti, cum H. II comitiis quæstorii institutis, sella Q. Maximi, quem illi consulem esse dicebant, posita esset: quo mortuo nuntiato, sella sublata est. Ille autem, qui comitiis tributis esset auspiciatus, centuriata habuit: cos. H. VII renuntiavit, qui usque ad kalendas

das Jan. esset: quæ erant futuræ mane postridie. Ita Caninio consule scito neminem prandisse. nihil tamen eo consule mali factum est. fuit enim mirifica vigilantia, qui suo toto consulatu somnum non viderit. Hæc tibi ridicula videntur. non enim ades, quæsi videres, lacrymas non teneres. Quid si cetera scribam? sunt enim innumerabilia generis ejusdem; quæ quidem ego non ferrem, nisi me in philosophiæ portum contulissem, & nisi haberem socium studiorum meorum, Atticum nostrum: cujus quum proprium te esse scribis mancipio, & nexu; meum autem usu, & fructu, contentus isto sum. Id enim est cujusque proprium, quo quisque fruitur, atque utitur. Sed hæc alias pluribus. Acilius, qui in Græciam cum legionibus missus est, maximo meo beneficio est. bis enim est a me iudicio capitis, rebus salvis, defensus: & est homo non ingratus, meque vehementer observat. Ad eum de te diligentissime scripsi, eamque epistolam cum hac coniunxi: quam ille quomodo acceperit, & quid tibi pollicitus sit, velim ad me scribas.

CICERO CURIO, S. D.

31.

FACILE perspexi ex tuis litteris, quod semper studui, & me a te plurimi fieri, & te intelligere, quam mihi carus esses. Quod quum uterque nostrum consecutus est: reliquum est, ut officiis certemus inter nos; quibus æquo animo vel vincam te, vel vincar abs te. Acilio non fuisse necesse meas dari litteras, facile patior. Sulpicii tibi operam intelligo ex tuis litteris, non multum opus fuisse, propter tuas res ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. Equidem vellem, uti pedes haberent, ut aliquando redires. Vides enim exaruisse jam veterem urbanitatem: ut Pomponius noster suo jure possit dicere, *nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam*. Ergo is tibi, nos ei succedimus. Veni igitur, quæso, ne tamen semen urbanitatis una cum republica intereat.

M. CICERO S. D. VOLUIMNIO.

32.

QUOD sine prænomine familiariter, ut debebas, ad me

me epistolam misisti, primum addubitavi, num a Volumnio senatore esset, quo cum mihi est magnus usus: deinde *εὐτραπεία* litterarum fecit, ut intelligerem, tuas esse. Quibus in litteris omnia mihi per jucunda fuerunt, præter illud, quod parum diligenter possessio salinarum mearum a te procuratore defenditur. Ais enim, ut ego discesserim, omnia omnium dicta, in his etiam Sestiana, in me conferri. Quid? tu id pateris? nonne defendis? non resistis? equidem sperabam, ita notata me reliquisse genera dictorum meorum, ut cognosci sua sponte possent. Sed quando tanta fæx est in urbe, ut nihil tam sit *ἀκύνθηρον*, quod non alicui venustum esse videatur: pugna, si me amas, nisi acuta *ἀμφιβολία*, nisi elegans *ὑπερβολή*, nisi *παράγραμμα* bellum, nisi ridiculum *παρὰ προσδοκίαν*, nisi cetera, quæ sunt a me in secundo libro de Oratore per Antonii personam disputata de ridiculis *ἐντεχνα*, & arguta apparebunt, ut sacramento contendas mea non esse. Nam de judiciis quod quereris, multo labore minus, trahantur per me pedibus omnes rei; sit vel Selius tam eloquens, ut possit probare, se liberum: non laboro. Urbanitatis possessionem, amabo, quibusvis interdiciis defendamus: in qua te unum metuo, contemno ceteros. Derideri te putas. Nunc demum intelligo te sapere. Sed mehercules, extra jocum: valde mihi tuæ litteræ facetæ, elegantesque visæ sunt, illa quamvis ridicula essent, sicut erant, mihi tamen risum non moverunt. Cupio enim nostrum illum amicum in tribuna-tu quam plurimum habere gravitatis: id cum ipsius causa, (est mihi, ut scis, in amoribus) tum mehercule etiam reipublicæ. quam quidem, quamvis in me ingrata sit, amare non desinam. Tu, mi Volumni, quum instituisti, & mihi vides esse gratum, scribe ad me quam sæpissime de rebus urbanis, de republica. Jucundus est mihi sermo litterarum tuarum. Præterea Dolabellam, quem ego perspicio, & judico cupidissimum esse, atque amantissimum mei, cohortare, & confirma, redde plane meum. Non mehercule, quo quidquam desit: sed quia valde cupio, non videor nihil laborare.

M. CICE.

M. CICERO S. D. VOLU MNIO.

33

QUOD declamationibus nostris cares, damni nihil facis. Quod Hirtio invideres, nisi cum amares, non erat causa invidendi: nisi forte ipsius eloquentiæ magis, quam, quod me audiret, invideres. Nos enim plane, mi suavissime Volu mni, aut nihil sumus, aut nobis quidem ipsis displicemus, gregalibus illis, quibus, te plaudente, vige bamus, amissis: ut etiam, si quando aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus, quod hæc *pinnigero, non armigero in corpore tela exerceantur*, ut ait Philoctetes apud Accium, abjecta gloria. Sed tamen omnia mihi erunt, si tu veneris, hilariora: quamquam venis, ut ipse intelligis, in maximarum quasi concursum occupationum: quas si, ut volumus, exceperimus, ego vero multam salutem & foro dicam, & curiæ; vivamque tecum multum, & cum communibus nostris amatoribus. Nam & Cassius tuus, & Dolabella noster, vel potius uterque noster, studiis iisdem tenentur, & meis æquissimis utuntur auribus. Opus est huc limatulo, & polito tuo iudicio, & illis interioribus litteris meis, quibus sæpe verecundio rem me in loquendo facis. Mihi enim iudicatum est, si modo hoc Cæsar aut patietur, aut volet, deponere illam iam personam, in qua me sæpe illi ipsi probavi, ac me totum in litteras abdere, tecumque, & cum ceteris earum studiosis honestissimo otio pèrfrui. Tu vellem, ne veritus esses, ne perinvitus legerem tuas litteras, si mihi (quemadmodum scribis) longiores forte misisses: ac velim posthac sic statuas, tuas mihi litteras longissimas quasque, gratissimas fore.

M. COE-

M. COELII
EPISTOLARUM

LIBER OCTAVUS,

AD

M. TULLIUM CICERONEM.

I. M. COELIUS M. CICERONI, S. D.

QUOD tibi decedens pollicitus sum, me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripturum: data opera paravi, qui sic omnia persequeretur, ut verear, ne tibi nimium arguta hæc sedulitas videatur. Tametsi tu, scio, quam sis curiosus, & quam omnibus peregrinantibus gratum sit, minimarum quoque rerum, quæ domi gerantur, fieri certiores; tamen hoc deprecor, ne meum hoc officium arrogantiam condemes, quod hunc laborem alteri delegavi: non quin mihi suavissimum sit, & occupato, & ad litteras scribendas, ut tu nosti, pigerrimo, tuæ memoriæ dare operam. Sed id ipsum volumen, quod tibi misi, facile, ut ego arbitror, me excusat. Nescio quojus otii esset, non modo perscribere hæc, sed omnino animadvertere. Omnia enim sunt ibi senatusconsulta, edicta, fabulæ, rumores: quod exemplum si forte minus te delectarit; ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeam, fac me certiolem. Si quid in republica majus actum erit, quod isti operarii minus commode persequi possint: & quemadmodum actum sit, & quæ existimatio secuta, quæque de eo spes est, diligenter tibi perscribemus. Ut nunc est, nulla magnopere expectatio est. Nam et illi rumores de comitiis Transpadanorum, Cumarum tenus caluerunt. Romam, cum venissem, ne tenuissimam quidem